

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgávudagar: týsdag, hósdag og leygardag

Lýsingar skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi kl. 10 dagin fyri útgávudagin

Útgevart:
P/f Sosialurin
Abyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller
Fyrirtaksstjóri:
Krisjan Dahl
Blaðfólk:
Høgni Djurhuus
Randi Jacobsen
Dagny Joensen
Uppseting:
P/f Sosialurin
Prent:
P/f Pressan 1981

Fiskaaling og vatnorka

oddagrein

NEYVAN nakrantíð í Føroya søgu hevur vatnið, ið rennur í árunum, fingið so nógv umrøðu sum hesi seinastu árin. Hetta kemst so av tí stóra týðningi hetta vatnið hevur fingið fyri samfelag okkara.

ØÐRUMEGIN eru tað okkara orkustovnar, sum vísa á, hvussu stóran týðning tað hevur fyri samfelagið, at vit kunnu brúka vatnið til at framleiða elmeði við.

HINUMEGIN eru tað alararnir, hesi rættiliga nýggju vinnulívstólkini, sum vísa á, hvussu ómetaliga stóran týðning vatnið hevur fyri menning av hesi nýggju vinnugreinini.

TAD er einki at ivast í, at báðir partar hava rætt, og at samfelagið kann hava stórt gagn av, at bæði orkufólk og alarar hvør í sínum lagi sleppa at gera sínar ætlanir til veruleika. Hetta vil jú í seinasta enda gagna øllum Føroya fólki.

MEN Føroyar eru ikki nakað stórt land, so longu her eru vit inni á avmarkingum, sum so aftur gera, at vit eru noyddir at tilrættaleggja, samstarva og prioritera.

SEV hevur ætlanir um, at útbýggja vatnorkuna bæði í Eysturoynni, Streymoynni og Vágum. Nú hesar ætlanir eru komnar meiri fram fyri almenningin verður tað alsamt greiðari, at sleppur SEV at útbýggja vatnorkuna uttan mun til hvørjar avleiðingar hetta fær fyri t.d. alivinnuna, so útiðhýsa vit einum framtíðar vinnu-møguleika, sum annars kann koma at hava stóran týðning fyri samfelagið.

HER er so avgjørt talan um tilrættalegging, tí júst ein av orsökunum til at útbýggja vatnorkuna í Føroyum er at skaffa eitt nú vinnuni biligari streym, soleiðis at hon verður kappingarfær. Men hvat nyttar at skaffa vinnuni streym tá vit samstundis ferkoma møguleikanum hjá hesi vinnu at vera til.

TAD er heilt greitt, at her má ein stýring til. Aðrenn vit gera av, at brúka alt vatnið til elorku, mugu vit finna fram til, hvar alivinnan skal vera, og hvussu nógv vatn henni tørvar. Møguleikin er so eisini, at arbeiða saman, soleiðis at vatnið verður brúkt bæði til at framleiða elorku og til at ala fisk við.

TAD hevur verið frammi í bløðunum, at tað kann fáa sera óhepnar avleiðingar fyri firðir okkara, ið hýsa aling, um feska vatnið verður tikið. Eisini hevur verið víst á, at skal SEV brúka eitt vatn sum Leitisvatn til framleiðslu av elorku, so fer tað at skerja møguleikan hjá alarunum at ala smolt, sum alstórir tørvur er á nú og verður framývir eisini.

VIT mugu gera okkum greitt beinanvegin, at tað eru rættiliga avmarkaðir møguleikar at leggja smoltstöðir í Føroyum. Og eru vit veruliga sinnaðir at útbýggja alivinnuna og Ocean ranching, so mugu vit útvega møguleikar fyri smoltstöðum, t.v.s. pláss har feskt vatn er. Og tá møguleikarnir jú eru avmarkaðir, so er tað ein spurningur, um ikki vit eiga at leggja okkum eftir at byggja nakrar stórar smoltstöðir eisini, eitt nú sum hana, ið menn ætla at gera í Miðvági.

VIT mugu ikki dráa longur. Orkufólk, alarar og politiskir myndugleikar eiga beinanvegin at sessast við sama borð og viðgera hesar týðningarmiklu spurningar, aðrenn tað verður ov seint.

TIANVERRI vísa royndirnar, at vit altíð eru ov seinir á sjóvarfallinum. Hvussu mundi vatnorkuútbýggingin hjá SEV sæð út í dag, um hetta samstarv og tilrættalegging var byrjað fyri fleiri árum síðan, og tær neyðugu kanningar eitt nú av firðunum, dálking, vatntilrenning osfr, vørðu gjørdar! Jú, lat okkum fara til verka, meðan tíð enn er. Kanska vit megna tað!

jamú

Nú brast bløðran

Leingi hevur hetta óskil verið, og lærarar hava tikið í móti nogvari ó-humsku. Vit hava havt og hava góðar lærarar her og fleiri hava verið her eina tíð, tað hevur ikki gingið, so eru teir farnir aðra staðir (spell).

Nú kom so hol á, og tað hava vit roknað við leingi. Nú hevur Óli svolgt so nógv rátt, at nú var nokk, tað sær út til at hann er farin.

Hann verður ikki tann seinasti, sum kemur at siga farvæl, um hasin stjórin kemur athalda

fram. Vit vágbingar eru ógvuliga keddir av, at tú skuldi verða noyddur at fara, og vit vilja hava teg aftur (heldur offra skúla-stjóran).

Óli, tú ert væl lýddur av arbeiðsfeløgum, næmingum, foreldrum o.o. tað bera allar tær heilsanir prógv um, sum tú hevur fingið frá næmingum o.o.

Ein skuldi trúð, at einskúlastjóri hevði nokk við arbeiði sítt í skúlanum og ikki ligið í røtast í nevndum og klandrast í býráði. Ger tú vágbingum ta tænastu at tú pakkar

saman og rymir av pá-fuglatrónini, so verður alt gott og friðarligt aftur í skúlanum, so sleppa vágbingar frá at hoyra tey ó-hugnaligu brolini líka omán á keina og ikki at snakka um, tá ið ein gongur fram við skúlanum. So kunnu børnini fara glað í skúla og ikki hava nerver uppá av bangils, um tey skuldu mett tær.

Harmur vágbingur

Íslendskir javnaðarmenn

Formaðurin fyri íslenska »Alþýðuflokkinum« var fyrri stuttum í Føroyum, og royndi at kunna seg um hvi føroyingar kláruðu seg so nógv betur enn íslendingar (eru Føroyar ikki við at fara á heysin, sum »Politiken« boðaði frá??). Jón Baldvin fundaðis eisini við føroyskar javnaðarmenn og samrøða var í Sosialinum.

I »Sosialinum« verður »Alþýðuflokkurin« settur sum »íslendskir javnaðarflokkur«. Sjálvandi veldst nógv um, hví ið hugsað verður um, tá ein sigur »javnaðarflokkur«. Í veruleikanum eru heilir triggir »javnaðarflokkar« í Íslandi. Jón Baldvin Hannsson umboðar bert ein evarska litlan part av íslenskum »javnaðarmonnum« og minst av øllum innan fakfelagsrørsluna, har »Alþýðubandalagið« er nógv sterkast.

Íslenska flokksmyndir er nevniliga meiri flokt, og líkist ikki rættlaga myndirum í hinum norðanlondunum. Her eru vit vanir við ein stóran sosialdemokratiskan flokk, onkrar smærri til vinstri fyri hendan (allastaðni uttan í Føroyum), og so nakrar stórrar og minni borgaraligar flokkar.

I Íslandi er ein risa-

stórur borgaraligur flokkur (Sjálftæðisflokkurin), ein annar borgaraligur flokkur, sum spottin er úr bóndarørsluni (Framsóknarflokkurin), ein stórur vintraflokkur, sum er samansettur av javnaðarmonnum, vinstraframsóknarmonnum og nekrum kommunistum (Alþýðuflokkurin) og eitt skræðl úr honum (Bandalag javnaðarmanna).

Alþýðubandalagið er nógv sterkasta kraftin »vinstrumegin miðjuna«, sum menn plaga at taka til. Innan fakfelagsrørsluna hevur hesin flokkur nógv størsta valið. Teir hava bæði formannin í ASÍ (íslenska LO) og valdið innan verkamannasambandið og týðningarmestu fakfelagini. Flest av teim, vit í Føroyum munnu meta sum »javnaðarsinnað« velja Alþýðubandalagið. Jón Baldvin og hansara flokkur umboða sum sagt bert ein litlan part av »javnaðarmonnum« í Íslandi. Hesin flokkur hevur havt tað fyrri at kløvna í heilum. Fyri nekrum árum síðani hevði hesin flokkur reinar »Glistrup-hugsanir« móti øllum statsvaldi og skattareglum, og fingur sær ymisk »populistisk« mál á skrána fyri at gera

vart við seg og ikki doyggja burtur.

Nokur av teim »populistisku« skræðnaðu fyrri stuttum burtur og myndaðu »Bandalag javnaðarmanna«. At »Alþýðuflokkurin« við nýggjum formanni fer at taka sær annað skinn um bak og taka sosialistisk mál á skrána, er møguligt. At Jón Baldvin vónar, at skoðanarkanningar vísa, at flokkurin er í menning, skal ikki avvísast her.

Bert skal føroyski javnaðarflokkurin og »Sosialurin« minnst á, at fyrri tað at ei flokkur í øðrum landi nevnið seg »javnaðarflokk« tá fermenninir ferðast uttanlendis, er ikki víst, at hann umboðar alla »javnaðarørsluna« í viðkomandi landi.

Vónandi taka føroyskir javnaðarmenn eins væl móti t.d. formanni Alþýðubandalagsins, Svavari Gestssyni, um hann vitjar hendan vegin fyri at kunna seg um, hvussu tað ber til at alt melur so óført í Føroyum. Tí hann umboðar minst líka nógv javnaðarfólk sum Jón Baldvin Hannesson.

múli

Ófatuligt

I eini grein í Sosialinum um tey eftirhondini landskendu víðurskiptini í Vágs skúla er eisini formaðurin í skúlaraðnum, ella skúla-nevndin í Vági, Kári Hammer, biðin um eina viðmerking.

Hann hevur onga viðmerking, men sigur kortini, at nevndin hevur einki skrivligt fingið um málið, og at nevndin fer ikki at gera nakað av eitingum.

Hetta tykist mær logið.

Ein skúlanevnd skal m.a. siggja til, hvussu ein skúli verður rikin.

Allir vágbingar, og flestu føroyingar við, vita, at alt ruggar ikki sum tað skal í Vágs skúla. Og tað hevur tað ikki gjørt í fleiri ár. Hetta vita foreldrar, lærarar, landsskúlafrýsitingin og undanfarni landsstýrismaður í skúlumálum. Undanfarna skúlanevnd gjørdi eisini bæði landsstýrið og lands-

skúlafrýsitingina varuga við ótølandi støðuna, men eftir hvat skilst, vildi eingin gera nakað við málið.

Fyri nekrum árum síðan var eisini okkurt rok um málið. M.a. hevði Sosialurin tá samrøðu við landsskúlastjóran, men hann kreypp, sum tað er so nógvum føroyskum stovnsleiðarum vant, rúndan um heita greytin.

Skúlanevndin í Vági og landsskúlafrýsitingin eigur eisini at gera sær greitt, hvi fleiri lærarar eru rýmdir í longri og